

Recenzia knihy Politická korektnosť

Simone Morichini

12. apríla 2019 ✚ Kultúra Politika ✚ Politická korektnosť, Recenzie

Jedným z nástrojov, ktoré moc používa na zastieranie skutočnosti, je bezpochyby **politická korektnosť**. Čo vlastne máme na mysli, keď hovoríme o politickej korektnosti? Je to nejaký osobitný spôsob vyjadrovania sa? Prepracovanejšia forma politickej komunikácie? Vyjasnenie poskytol historik Eugenio Capozzi vo svojom diele **Politická korektnosť. História ideológie**, ktorú v Taliansku nedávno vydalo vydavateľstvo Marsilio.

Foto: historik Eugenio Capozzi

Historická analýza politickej korektnosti

Najväčším prínosom tejto knihy je pokus o historickú analýzu „novej diverzitetnej kultúry“ v dejinnom kontexte, definovaním jej povahy a úsilie o rekonštrukciu jej počiatkov. Ako autor zdôrazňuje, „politicky korektný jazyk svojou snahou stať sa akýmsi občianskym katechizmom a jeho tendencia k cenzurovaniu – nie je degeneráciou jazyka, tikom v súčasnom verejnom diskurze, ani módou vzdelaných tried. **Je to výraz ideológie, ktorá sa v poslednom polstoročí udomácnila v západných spoločnostiach, paradoxne v dobe, kedy sa bežne hovorilo o „smrti ideológií“.**

Netreba ho teda pozorovať len v jeho folklórnych prejavoch, protirečeniach alebo logických nezrovnalostiach, ale skúmať na základe politických a filozofických ideí, ktoré sa premietajú do verejnej morálky. Politická korektnosť sa preto javí ako viditeľný prejav progresívneho myslenia „chápaného ako neognostická ideológia, ktorá prostredníctvom politického projektu chce na svet priniesť šťastie“.

Neo-progresivizmus, na ktorý sa politická korektnosť odvoláva, sa rodí pri generačnej rebélii šesťdesiatych rokov a stáva sa dominantnou ideológiou vládnuceho posledného polstoročia. **Cieľ je kultúrny a predstavuje pokus o zmenu mentality západných spoločností, ktorá je údajne založená na diskriminácii, nerovnosti a imperializme**, aby sa dosiahol stav prirodzenej harmónie, akýsi druh Zaslúbenej krajiny. Stúpencom politickej korektnosti však nestačí racionálne predefinovať ľudskú prirodzenosť, ale presadzujú absolútny relativizmus kladúci na jednu úroveň idey, kultúry a životné štýly, ktoré sú v úplnom kontraste s historickou tradíciou Západu.

Po vymedzení kultúrnych cieľov tejto ideológie sa Capozzi pýta, kde sú počiatky tohto fenoménu a nachádza ich v kríze komunizmu a vo vlne generačnej revolty *babyboomerov*, dvoch konkrétnych momentov v dejinách šesťdesiatych rokov 20. storočia, ktoré sa navzájom spojili a vytvorili neo-progresivizmus, ktorého politická korektnosť sa stala „oficiálnou rétorikou“. Neapolský historik potom zdôrazňuje, že aj v spôsoboch jeho prejavu existujú prvky novosti, pretože „[neo-progresívna myšlienka] sa šíri inými prostriedkami ako v minulosti, najmä cez zábavu a masovú kultúru. Nič to však nemení na tom, že má pevný základ – radikálny relativizmus -, ktorý sa pevne etabloval už od šesťdesiatych rokov.

A Capozzi pritvrdzuje, keď poukazuje, že politická korektnosť je ideológiou, falošným vedomím, pokryteckým príbehom, ktorý skrýva záujmy „novej buržoázie“, rebelov šesťdesiatych rokov, ktorí sa v ďalších rokoch stali vládncami triedami. Analýza neapolského historika sa zameriava na ekonomický koreň politickej korektnosti. Na jej počiatku boli záujmy tzv. „buržoázie bez koreňov“, ktorá už nie je spätá s továrňami ani s vlastníctvom nehnuteľností, ale stojí na nových technológiách, na internete a na high-tech s kľúčovými osobnosťami ako Steve Jobs, Bill Gates alebo „vnúčik“ Mark Zuckerberg. Nie je preto náhoda, že politická korektnosť preniká do sveta kultúry, žurnalistiky, komunikácie a do prostredí ako sú medzinárodné organizácie alebo univerzity. Vzhľadom na tieto skutočnosti nemohli západné politické triedy uniknúť spod vplyvu neo-progresivizmu, najmä v posledných tridsiatich rokoch.

Na stránkach svojej knihy Capozzi uvádza „**štyri dogmy**“ politickej korektnosti: Prvou je „**kultúrny relativizmus**“, **podľa ktorého všetky kultúry a náboženské odlišnosti treba považovať za rovnako hodnotné**, čo v konečnom dôsledku vedie k multikulturalizmu, v ktorom globalizovaná integrácia umožňuje odstrániť každý typ konfliktnosti.

Potom je tu **znamienko rovnosti medzi túžbami a právami**. Z tohto hľadiska je ľudská bytosť slobodná vo svojich túžbach, ktoré nemožno kritizovať a ešte menej represiami obmedzovať, vďaka čomu môže dosiahnuť úplné uvoľnenie svojich pudov.

Po tretie, **človeka nemožno klásť nad životné prostredie**, pretože neoprogresivizmus považuje ľudstvo iba za jeden element všeobecnej rovnováhy prírody.

Nakoniec existuje **pevný súlad medzi identitou a sebaurčením**, ktorý možno stručne zhrnúť výrazom „Chcem, teda som“. Z pohľadu tejto optiky myslenie, dejiny a kultúra Západu sú na lavici obžalovaných s dvomi vážnymi dôsledkami: na jednej strane byť mužom, západniarom a belochom je považované za vinu („Západ, ktorý nenávidí seba“), na druhej strane ten „Druhý“ (neeurópske kultúry, nekresťanské náboženstvá, islam, LGBTQ) v ideológii neo-progresivizmu je vždycky morálne na vyššom stupni.

Existuje nejaká cesta von?

Závažné problémy, ako je hospodárska kríza, rastúca neistota a nekontrolované prisťahovalectvo, postupne oslabujú politickú korektnosť, ktorá už nemá pevne v rukách verejnú mienku v západných spoločnostiach, ako tomu bolo ešte pred niekoľkými rokmi. **V dobe, keď globalizácia dávala pociťovať negatívne dopady sťahovaním firiem do lacnejších krajín a digitalizáciou ekonomiky, pričom stredná trieda začala ekonomicky a sociálne chudobnieť, proti politickej korektnosti sa začali búriť mnohé hnutia a strany, ktoré preto veľmi rýchlo a povrchné boli onálepkované za “populistické”.**

A práve z politického hľadiska sme svedkami preformulovania celej verejnej diskusie, keď sa prechádza od tradičného delenia na ľavicu a pravicu k deleniu medzi establišment a ľud. Capozzi si na záver svojej knihy kladie otázku, či ideológia politickej korektnosti vstúpila do fázy postupného úpadku a či existujú politické a kultúrne alternatívy schopné prekonať to, čo vyzerá ako panoráma morálnych a intelektuálnych zrúcanín. Z tohto hľadiska nádejou sú generácie, ktoré vyrastali v kultúrnom režime politickej korektnosti, získali určitú odolnosť voči konformistickému vplyvu tejto ideológie a stali sa nositeľmi istého základného skepticizmu voči rétorike neo-progresivizmu.

Zdroj: <http://www.nazionefutura.it/politica/lorigine-del-politicamente-corretto-nel-nuovo-libro-di-eugenio-capozzi/>

URL adresa článku: <http://christianitas.sk/recenzia-knihy-politicka-korektnost/>